

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEKNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi:

№ BD – 60812200-2.05.

«24 08» 2024 yil

“TASDIQLAYMAN”

O'quv ishlari bo'yicha prorektor,

q.x.f.d, professor

A.A.Elmurodov

«29» 08» 2024 yil

YASHIL KONVEYERDA YETISHTIRILADIGAN EKINLAR
TEKNOLOGIYASI FANINING

FANINING ISHCHI O'QUV DASTURI (SILLABUSI)

(Sirtqi ta'lim 3-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi:	800000	Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	810000	- Qishloq xo'jaligi
Ta'lim yo'nalishi:	60812200	- O'simlikshunoslik (yaylov-cho'l o'simlikshunosligi)

Samarqand – 2024

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) 202 _ yilda tasdiqlangan o'quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

1. N.Xalilov - SamDVMChBU "O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish" kafedrasida professori, q.x.f.d.

2. G'.B.Obro'yev-SamDVMChBU "O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish" kafedrasida assistenti, q.x.f.f.d., (PhD).

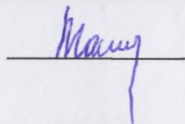
Taqrizchilar:

1. A.A. Shamsiyev– Samarqand Agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar Instituti "O'simlikshunoslik va meva-sabzavotchilik" kafedrasida katta o'qituvchisi q.x.f.f.d., (PhD).

2. A.Rabbimov- Qorako'chilik va cho'l ekologiyasi ilmiy tadqiqot instituti, Urug'chilik va urug'shunoslik bo'limi mudiri, q.x.f.d., k.i.x.

Fanning ishchi o'quv dasturi "O'simlikshunoslik va yem- xashak yetishtirish" kafedrasining 2024 yil 06 dagi «1» - son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

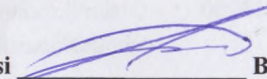
Kafedra mudiri

Xalilov N.

Fanning ishchi o'quv dasturi "Agrotexnologiya" fakulteti kengashida muhokama etilgan va o'quv jarayonida foydalanishga tavsiya qilgan (202_ yil "____" ____ dagi ____ sonli bayonnoma)

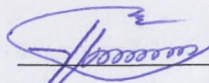
Fakultet kengash raisi

Berdimuratov E.X.

Kelishildi:

O'quv-uslubiy boshqarma
boshlig'i, professor v.b.

Ro'ziqulov R.F.

III. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- oziqa ekinlaridan yuqori hosil yetishtirishni; oziqa tayyorlash texnologiyasini; mineral o'g'itlar me'yorlarini hisoblay olish va qo'llashni; sug'orish miqdorini bilishni; hosilni yig'ish va ularni saqlashni; yashil konveyer tizimini tuzishni; almashlab ekish, o'simliklarning yashash sharoiti, begona o'tlar va ylarga qarshi kyrash choralari haqida; yaylov, pichanzor o'simliklarining ekologik va biologik xysysiyatlari va ko'p yillik o'tlarning urug'chiligi haqida; Respublikada keng tarqalgan tuproq tiplari, unumdorligi va meliorativ holatlari haqida *tasavvyrga ega bo'lishlari kerak;*

- zaharli va zararli o'simliklarni farqlay olishni; qish davriga oziqa saqlash usullari bilan tanishish; yem-xashak ekinlari yetishtirishni va yaylovlarni yaxshilash usullari bo'yicha *ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak;* tabiiy o'tloqlardan foydalanish usullari, pichan tayyorlash, g'aramlash, silos bostirish yo'llarini va ularni saqlash texnologiyasi *malakasiiga ega bo'lishi kerak.*

IV. O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, talabalarga chorva mollari uchun keng ishlatiladigan yem-xashak ekinlarining umumiy tavsifi ularning vakillari, almashlab ekish, chorvachilikda ishlatiladigan oziqalar, dala oziqachiligi, donli yem-xashak ekinlari, dukkakli don ekinlari, ildiz va tuganakmevali ekinlar, shirali ozuqalar, silosbop ekinlar, ekiladigan yem-xashak o'tlari, yashil konveyer, yaylov va pichanzorlar, pichanzorlar va yaylov o'simliklarning biologik va ekologik xususiyatlari, zaharli va zararli o'simliklar, tabiiy yaylovlar va ularni yaxshilash usullari, oziqalar tayyorlash va sifatini baholash, chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

"Yashil konveyerda yetishtiriladigan ekinlar texnologiyasi" kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.

Tizimli yondoshuv.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.

Dialogik yondoshuv.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.

Muammoli ta'lim.

Qo‘shimcha adabiyotlar:

4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekistonda erkin va farovon yashaylik. “Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.

5. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g‘oyamizning poydevoridir. Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.

6. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, “O‘zbekiston” nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.

7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5696 son Farmoni.

8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to‘g‘risida”gi PQ-187-son qarori.

9. H.N.Atabayeva, Z.K.Yuldosheva, A.M.Islamov. “Botanika yem-xashak yetishtirish agronomiya asoslari” Darslik Toshkent, “Yangi asr avlodi” 2008 yil.

10. O‘.Pratov, E.S.Sulaymonov va boshqalar Botanika Toshkent, 2010 yil

Axborot manbaalari

10. www.Zivo.net.

11. www.uralrti.ru.

12. www.twirpx.com

IX. Baholash

Talabalarning fanlarni o‘zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a‘lo) baho:

Xulosa va qaror qabul qilish;

Ijodiy fikrlay olish;

Mustaqil mushohada yurita olish;

Olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish;

Mohiyatini tushunish;

Bilish, aytib berish;

Tasavvurga ega bo‘lish;

4 (yaxshi) baho:

Mustaqil mushohada yurita olish;

Olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish;

Mohiyatini tushunish;

Bilish, aytib berish;

Tasavvurga ega bo‘lish;

3 (qoniqarli) baho;

Mohiyatini tushunish;

Bilish, aytib berish;

Tasavvurga ega bo‘lish;

2 (qoniqarsiz) baho:

Dasturni o‘zlashtirmaganlik;

Fanning mohiyatini bilmaslik;

Aniq tasavvurga ega bo‘lmaslik;

Mustaqil fikrlay olmaslik.

Fan Sillabusi

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

Fan to'g'risida ma'lumot

Fan shifri: YKYET 2604

**Fan nomi: YASHIL KONVEYERDA YETISHTIRILADIGAN EKINLAR
TEKNOLOGIYASI**

Semestr/yil: 6-semestr/2024-2025 o'quv yili

Kafedra: O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish

Soatlar/kreditlar: 4,0 ECTS (20 auditoriya soati, 100 soat mustaqil ta'lim)

Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	laboratoriya mashg'uloti	Mustaqil ta'lim	Jami
6	6	8	100	120

Fan bo'yicha mashg'ulotlarning joylashuvi:

Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan

Talablar:

Fan uchun mas'ul kafedra: **O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish**

Instruktor to'g'risida ma'lumot

Kafedra joylashgan joyi: **SamDVMChBU, 5-o'quv binosi, 510-xona**

Telefon: +99891-529-76-20 ish telefoni; mobil: +99893-345-28-22

E.mail. o'simlik@mail.ru Ish vaqti: Uchrashuvga ko'ra

I. Fanni o'qitishdan maqsad - "Yashil konveyerda yetishtiriladigan ekinlar texnologiyasi" fanining o'qitishdan maqsad – talabalarga ayni paytda chorvachilik ozuqa bazasining mustaxkamlash va chorva mollarining omuxta yembop hamda boshqa ozuqalar bilan ta'minlash maqsadida nafaqat ozuqa o'simliklari, balki suv o'tlari, zamburug'lar, sanoat chiqindilari va boshqalar haqida fundamental tushunchalarni berish. O'simlik organini tuzilishi yo'nalishga mos fan bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

II. Fanning vazifasi – nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, o'simliklarning tuzilishi, chorvachilik uchun asosiy ozuqa manbalari - dala va tabiiy o'tloqlardagi ozuqabop o'simliklar, shuningdek, ozuqa sifatida dalachilik qoldiqlari (somon, poxol, ovqatbop don va texnika ekinlarini qayta ishlash chiqindilari)dan foydalanish uslublarini aniqlash bo'yicha nazariy-amaliy bilimlarni uzviylik va uzluksizlikda o'rgatishdan iborat.

		amaliy topshiriqlarni bajarish		
11.	Madaniy yaylovlardan foydalanish tartibi	Referat yozib tayyorlash	Aprel 2025y	6
12.	O't aralashmalarini tuzish	Referat yozib tayyorlash	Aprel 2025y	6
13.	Tabiiy oziqalarni tayyorlash va uni baholash	Adabiyotlardan foydalanib, amaliy topshiriqlarni bajarish	May 2025y	8
14.	Oraliq ekinlar yetishtirish texnologik xaritasini tuzish	Adabiyotlardan foydalanib, amaliy topshiriqlarni bajarish	May 2025y	6
15	Takroriy ekinlar yetishtirish texnologik xaritasini tuzish	Referat yozib tayyorlash	May 2025y	8
16	Yem-xashak va ferma oldi almashlab ekish sxemalarini o'rganish	Referat yozib tayyorlash	Iyun 2025 y	6
17	Vitaminli o't uni tayyorlash	Adabiyotlardan foydalanib, amaliy topshiriqlarni bajarish	Iyun 2025 y	6
18	Yashil konveyer tuzish agroteqvimini o'zlashtirish	Adabiyotlardan foydalanib, amaliy topshiriqlarni bajarish	Iyun 2025 y	6
Jami:				120

VIII. Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar:

1. O.Mirzayev, Yem-xashak yetishtirish. Darslik. Toshkent, Mehnat, 2014 yil.
2. X.N.Atabaeva, O'simlikshunoslik. Darslik. Toshkent, Mexnat, 2015 yil.
3. M.Mahmudov, Q.Haydarov, Yaylovshunoslik. Darslik. Toshkent, 2010 y.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. "Yashil konveyerda yetishtiriladigan ekinlar texnologiyasi" fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlari			
№	mavzulari	rejasi	soat
1-modul. Kirish. Fanning mohiyati, uning maqsadi va vazifalari			
1.1.	Fanning mohiyati, uning maqsadi va vazifalari.	1.1.1. "Yashil konveyerda yetishtiriladigan ekinlar texnologiyasi" fanining predmeti va vazifalari 1.1.2. "Yashil konveyerda yetishtiriladigan ekinlar texnologiyasi" fanning oldiga qo'ygan maqsadi 1.1.3. Yashil konveyerda yetishtiriladigan ekinlar texnologiyasining xalq xo'jalik ahamiyati, ekin maydonlari, hosildorligi.	2
1.2.	Yashil konveyer sifatida makkajo'xori yetishtirish texnologiyasi.	1.2.1. Makkajo'xorining chorvachilikdagi ahamiyati, tarixi, ekin maydoni, hosildorligi. 1.2.2. Don va silos tayyorlash uchun yetishtirish texnologiyasi: o'tmishdosh, oziqlantirish, ekish, ekinlarni parvarishlar, hosilni yig'ishtirish. 1.2.3. Makkajo'xori yashil konveyer sifatida yetishtirish.	2
1.3.	Yashil konveyer sifatida sudan o'ti yetishtirish texnologiyasi	1.3.1. Yashil konveyer sifatida sudan o'tining chorvachilikdagi ahamiyati. 1.3.2. Don va silos tayyorlash uchun yetishtirish texnologiyasi: o'tmishdosh, oziqlantirish, ekish, ekinlarni parvarishlar, hosilni yig'ishtirish. 1.3.3. Sudan o'tini yashil konveyer sifatida yetishtirish	2
Jami:			6

Noyabr 5.2. "Yashil konveyerda yetishtiriladigan ekinlar texnologiyasi" fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Amaliy mashg'ulotlar			
№	mavzulari	rejasi	soat
1.	Donli yem-xashak ekinlarning yashil konveyer sifatida yetishtirish.	1.1. Donli ekinlar g'alla-don ekinlari tuzilishi. 1.2. Donli yem xashak ekinlari guruhiga	2

		kiruvchi o'simliklarning tuzilishi. 1.3. Ko'kati yem – xashak sifatida ishlatiladigan o'simliklar xususiyatlari.	
2.	Oqjo'xorini yashil konveyer sifatida yetishtirish. Oziqaviylik ahamiyati.	7.1. Oqjo'xorining sistematikasi va morfologiyasini o'rganish. 7.2.Yashil konveyer sifatida yetishtirish. 7.3.Oziqaviy qiymatini o'rganish bo'yicha amaliy ko'nikmalar va bilimlar berish.	2
3.	Sudan o'tini yashil konveyer sifatida yetishtirish. Oziqaviylik ahamiyati.	8.1.Sudan o'tining sistematikasi va morfologiyasini o'rganish. 8.2.Yashil konveyer sifatida yetishtirish.	2
Jami:			6

5.3. “Yashil konveyerda yetishtiriladigan ekinlar texnologiyasi” fanidan rejalashtirilgan laboratoriya mashg'ulotlarining kalendar tematik rejai

Laboratoriya mashg'ulotlarining			
№	mavzulari	rejai	soat
1.	Afrika tarig'ining sistematikasi va morfologiyasini o'rganish.	1.1. Afrika tarig'ining ahamiyati, botanik ta'rifi. 1.2. Afrika tarig'ining morfologik belgilarini, boshqa boshqoli don ekinlaridan farqlarini bilish. 1.3. Ozuqa birliklarini o'rganish.	2
2.	Chumizaning sistematikasi va morfologiyasini o'rganish.	2.1. Chumizaning chorvachilikda yashil konveyer sifatida ishlatilishi.	2
3.	Bir yillik raygrasning sistematikasi va morfologiyasini o'rganish.	3.1. Bir yillik raygrasning sistematikasi va morfologiyasini o'rganish. 3.2.Yashil konveyer sifatida yetishtirish. 3.3. Oziqaviy qiymatini o'rganish bo'yicha amaliy ko'nikmalar va bilimlar berish.	2
4.	Sosnovskiy borshevigini sistematikasi va morfologiyasini o'rganish	4.1. Sosnovskiy borshevigining sistematikasi va morfologiyasini o'rganish. 4.2.Yashil konveyer sifatida yetishtirish.	2
Jami:			8

VI. “Yashil konveyerda yetishtiriladigan ekinlar texnologiyasi” fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta’limining kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta’lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Bajarish muddati	Soat
1.	Javdar va tritikale o’simliklarni oziqaviyligini ahamiyati.	Referat yozib tayyorlash	Fevral 2025y	8
2.	Suli yetishtirish texnologiyasi.	Adabiyotlardan foydalanib, amaliy topshiriqlarni bajarish	Fevral 2025y	6
3.	Arpa yetishtirish texnologiyasi	Adabiyotlardan foydalanib, amaliy topshiriqlarni bajarish	Fevral 2025y	8
4.	Tariq o’simligini yetishtirish texnologiyasi	Referat yozib tayyorlash	Fevral 2025y	6
5.	Beda yetishtirish texnologiyasini o’rganish.	Adabiyotlardan foydalanib, amaliy topshiriqlarni bajarish	Mart 2025y	8
6.	Qizil sebarga ahamiyati, biologiyasi, yetishtirish texnologiyasi.	Adabiyotlardan foydalanib, amaliy topshiriqlarni bajarish	Mart 2025y	6
7.	Qashqarbedadan senaj tayyorlash texnologiyasi	Referat yozib tayyorlash	Mart 2025y	6
8.	Bir yillik qo’ng’irboshli yem-xashak o’tlari.	Referat yozib tayyorlash	Mart 2025y	6
9.	Ko’p yillik qo’ng’irboshli yem – xashak o’tlari.	Adabiyotlardan foydalanib, amaliy topshiriqlarni bajarish	Aprel 2025y	8
10.	Bir yillik mastak ahamiyati, biologiyasi.	Adabiyotlardan foydalanib,	Aprel 2025y	6